

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2009
5. volební období

465.

USNESENÍ

výboru pro evropské záležitosti
z 58. schůze konané dne 12. listopadu 2009

**k Zelené knize – Podpora mobility mladých lidí ve vzdělávání /kód dokumentu 11968/09,
KOM(2009) 329 v konečném znění/**

Výbor pro evropské záležitosti po vyslechnutí informace náměstkyně ministryně školství, mládeže a tělovýchovy Ing. Jany Matesové, po vyslechnutí zpravodajské zprávy posl. Ladislavy Zelenkové a po rozpravě

s c h v a l u j e stanovisko, které je přílohou tohoto usnesení.

Josef Šenfeld v. r.
ověřovatel výboru

Ladislava Zelenková v. r.
zpravodajka výboru

Kateřina Jacques v. r.
předsedkyně výboru

DOKUMENT 11968/09

Zelená kniha - Podpora mobility mladých lidí ve vzdělávání

KOM(2009) 329 v konečném znění, kód Rady 11968/09

- **Právní základ:**
Dokument informační povahy
- **Datum zaslání Radě EU:**
8. 7. 2009
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
27. 7. 2009
- **Datum projednání ve VEZ:**
23. 10. 2009 (1. kolo)
- **Procedura:**
Dokument nepodléhá schvalování v evropských institucích.
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Datované dnem 30. 7. 2009, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 23. 10. 2009 prostřednictvím systému ISAP.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Zelená kniha není v rozporu s principem subsidiarity.
- **Odůvodnění a předmět:**
Mobilita ve vzdělávání patří k obecně uznávaným a podporovaným nástrojům osobního a profesního rozvoje. Světová hospodářská krize se stala nejnovějším impulsem pro oživení činnosti EU v této oblasti, protože osoby s širším okruhem znalostí a dovedností a více zkušenostmi mají větší šanci nalézt uplatnění i v době hospodářských potíží a mohou pomoci tyto potíže překonat. Komise zdůraznila význam podpory mobility v Plánu evropské hospodářské obnovy¹ i ve sdělení o zaměstnanosti z června 2009.²

Ani po více než 20 letech od vzniku programů Společenství na podporu mobility ve vzdělávání není tato mobilita běžnou součástí vzdělávacího procesu. Zpráva o vysokém školství v Evropě za rok 2009 konstatuje, že z členských států EU vykazuje relativně vysokou míru mobility jak s ohledem na podíl cizinců studujících v zemi, tak s ohledem na podíl domácích studentů studujících v zahraničí pouze Kypr. U velkých států jako

¹ KOM(2008) 800 v konečném znění

² Sdělení Komise – Společný závazek v oblasti zaměstnanosti, KOM(2009) 257 v konečném znění

Francie, Německo a Velká Británie je výrazně vyšší podíl cizinců studujících v zemi, zatímco ze Slovenska a Irska naopak mnohem více studentů odchází studovat do zahraničí, než jich přichází.³

Na podporu mobility je v současné době určena řada programů a iniciativ, zejména program celoživotního učení 2007 – 2013, a také strukturální fondy. Pro účastníky ze třetích zemí jsou určeny programy Erasmus Mundus a Tempus.

Zelená kniha reaguje na závěry Rady z listopadu 2008 týkající se mobility mladých lidí⁴ a Komuniké z Lovaně, přijaté v dubnu 2009 ministry odpovědnými za vysokoškolské vzdělávání v zemích účastnících se Boloňského procesu, které stanovilo cíl, aby do roku 2020 mělo zkušenost se studiem nebo odbornou přípravou v zahraničí alespoň 20 % těch, kdo své vzdělání dokončí v Evropském prostoru vysokoškolského vzdělávání.⁵

Snaží se postihnout situaci všech mladých lidí ve věku od 16 do 35 let v různých vzdělávacích kontextech, tj. ve středním a vysokém školství, na stážích, v učňovském poměru, v rámci výměny mládeže, při dobrovolné činnosti nebo odborném výcviku, a to jak v rámci EU, tak mimo ni. Zaměřuje se na organizovanou fyzickou přeshraniční mobilitu uvnitř odvětví (škol, vysokých škol, podniků apod.) i mezi nimi.

- **Obsah a dopad:**

Zelená kniha obsahuje otázky ve třech oblastech: příprava na období mobility, vlastní pobyt v zahraničí a nové partnerství pro mobilitu.

- 1. Příprava na období mobility ve vzdělávání**

Pečlivá příprava je klíčovým předpokladem pro úspěšný zahraniční pobyt, a měla by tak být těžištěm jakéhokoli programu. Zahrnuje následující aspekty:

- informace a poradenství – množství dostupných informací klade velké nároky na schopnost orientace v nich. Klíčovou otázkou je zlepšení jejich faktické dostupnosti, tj. jak usnadnit zájemcům přístup k informacím, které skutečně potřebují;
- podpora a motivace – všeobecně uznávaný přínos mobility není často dostatečným důvodem skutečně se do ní zapojit. Příčiny mohou být subjektivní, ale i obecnější; patří k nim např. obtíže při uznávání dosažených výsledků. Otázky se týkají jednak lepší propagace přínosů mobility a jednak existujících překážek;
- jazyky a kultura – jazyk představuje pro některé mladé lidi stále hlavní překážku mobility. Barcelonský cíl z roku 2002 vyučovat alespoň dva cizí jazyky od raného věku přinesl prozatím pouze omezený praktický pokrok;
- právní otázky – jedná se zejména o právní status účastníků mobility. Komise zvažuje vytvoření právního rámce pro mobilitu nezletilých a statusu evropského stážisty. Pozornost vyžaduje také postavení doktorandů/mladých výzkumných pracovníků, jejichž status (student/zaměstnanec) ovlivňuje nároky v oblasti sociálního zabezpečení;
- přenositelnost grantů a půjček – sociální dávky a půjčky ze země původu mohou být významným zdrojem finančních prostředků pro financování vzdělávání. Tato forma podpory by měla být bez omezení použitelná i na vzdělávání v jiných členských

³ *Higher Education in Europe 2009: Developments in the Bologna Process*. Education, Audiovisual and Culture Executive Agency, 2009. http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/099EN.pdf

⁴ Úř. věst. C 320, 16.12.2008

⁵ http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/conference/documents/Leuven_Louvain-la-Neuve_Communique_April_2009.pdf

státech⁶, avšak v praxi je její využití pro tyto účely spojeno s různými omezeními, případně není umožněno vůbec;⁷

- mobilita směřující do EU a mimo ni – některé specifické překážky mobility se pokusila odstranit směrnice 2004/114/ES o podmínkách přijímání studentů ze třetích zemí a směrnice 2005/71/ES o vízech pro zahraniční výzkumné pracovníky. Komise zvažuje rozšíření zjednodušených režimů přijímání i na další skupiny;
- příprava období mobility a otázky zajišťování kvality – z hlediska zajišťování kvality bylo přínosem přijetí Evropské charty kvality mobility a chart pro konkrétní odvětví (např. odbornou přípravu). Otázky směřují k možným dalším nástrojům pro zajištění kvality (např. dohody mezi přijímající a vysílající institucí a účastníkem);
- zapojení znevýhodněných skupin – specifickou podporu osobám se zvláštními potřebami poskytují program celoživotního učení, program Mládež v akci a Erasmus Mundus. Komise zvažuje možnost rozšíření této praxe na další programy a iniciativy.

2. Pobyt v zahraničí a navazující aktivity

- vedení a integrace – otázka v této oblasti směřuje k roli hostitelské organizace;
- uznávání a validace – v současné době již existuje řada nástrojů na evropské úrovni, které uznávání a validaci usnadňují (systémy kreditů, Evropský rámec kvalifikací, dodatky k diplomům, Youthpass aj.). V oblasti vysokoškolského vzdělávání se uplatňuje také úmluva Rady Evropy a UNESCO o uznávání kvalifikací (lisabonská úmluva o uznávání) z roku 1997. Za realizaci většiny těchto nástrojů jsou odpovědné orgány členských států. Důležitou otázkou je i validace neformálního a informálního učení.

3. Nové partnerství pro mobilitu

- mobilizace aktérů a využití zdrojů – tato oblast se týká zapojení různých aktérů (správních orgánů, občanské společnosti, podniků aj.) na různých úrovních do propagace a podpory mobility. Komise vidí velký potenciál ve spolupráci na regionální úrovni (partnerství Comenius Regio). Další důležitou otázkou je financování, resp. zajištění zdrojů nad rámec evropských programů mobility. Jako nové zdroje se začínají prosazovat strukturální fondy, zejména Evropský sociální fond, a Evropská investiční banka. Důležitým tématem je i nalezení zdrojů mimo evropské financování;
- aktivnější zapojení podniků – přínosem podniků mohou být jak nová místa pro mladé lidi, tak i finanční prostředky. Klíčovou otázkou je motivace podniků pro zapojení do podpory mobility;
- vytváření virtuálních sítí a eTwinning – virtuální mobilita nenahradí mobilitu fyzickou, avšak může pomoci ve fázi přípravy a může být alternativou pro ty, kdo vycestovat nechťejí nebo nemohou. Otázkou je její efektivní využití;
- zapojení „širitelů“ – otázky v této oblasti směřují k možnostem podpory osob propagujících mobilitu, jako jsou učitelé, školitelé nebo pracovníci s mládeží. Důležitou roli v tomto směru hrají také lidé s osobní zkušeností s mobilitou;

⁶ Vyplývá to z judikatury Soudního dvora ve spojených věcech C-11/06 a C-12/06, rozsudek ze dne 23.10.2007, Sb. rozh. z roku 2007, s. I-9161.

⁷ Bezpodmínečná přenositelnost v EU existuje pouze v zemích Beneluxu. V ČR se uplatňují omezení týkající se typu programu – studium v zahraničí musí být po věcné stránce součástí studijního programu na domácí vysoké škole. Itálie, Lotyšsko, Polsko a Rumunsko přenositelnost národní podpory neumožňují vůbec. Blíže viz *Higher Education in Europe 2009: Developments in the Bologna Process*. Education, Audiovisual and Culture Executive Agency, 2009.

- cíle mobility – na evropské úrovni byl ministry ze zemí účastnících se Boloňského procesu stanoven cíl, pokud jde o účast vysokoškolských absolventů v programech mobility (viz výše). Komise chce prozkoumat možnosti stanovení cílů také v oblasti odborného vzdělávání a mobility učitelů, jakož i cílů na nižších úrovních (regiony, univerzity, podniky, sdružení aj.).

Stanovisko vlády ČR:

Vláda ČR zelenou knihu v obecné rovině vítá a ztotožňuje se s jejími cíli. Podrobnější stanovisko bude formulováno na základě veřejné konzultace na národní úrovni.

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**

Do 15. prosince 2009 probíhá veřejná konzultace k zelené knize. Komise poté vyhodnotí její výsledky. V Evropském parlamentu je projednávání zelené knihy v přípravné fázi.

- **Závěr:**

Výbor pro evropské záležitosti

1. **b e r e n a v ě d o m í** Zelenou knihu – Podpora mobility mladých lidí ve vzdělávání;
2. **ž á d á v l á d u**, aby ho seznámila s výsledky veřejné konzultace na národní úrovni a svým stanoviskem, které bude na jejích základě formulováno;
3. **ž á d á v l á d u**, aby ho informovala o konkrétních připravovaných opatřeních pro realizaci cílů zelené knihy, včetně jejich finančního zajištění;
4. **u s n á š í s e** postoupit tento dokument spolu se svým usnesením a rámcovou pozicí vlády pro informaci výboru pro vědu, vzdělávání, kulturu, mládež a tělovýchovu.

Josef Šenfeld v. r.
ověřovatel výboru

Ladislava Zelenková v. r.
zpravodajka výboru

Kateřina Jacques v. r.
předsedkyně výboru